

LENNY KUHR

LENNY KUHR:
"JE HOEFT NIETS
ZELF TE VERZINNEN."

Vijftig jaar na het winnen van het Eurovisie Songfestival, deelt **Lenny Kuhr** de essentie van haar levensverhaal in het Inspiratiehuis Arnhem. Ze groeide uit tot een succesvol internationaal artiest, toerde samen met George Brassens door Frankrijk, scoorde hits. Toch keek ze al vanaf het eerste moment door de illusie van het klatergoud heen. Ze liet zich nooit leiden door de belangen van de commercie, wel door haar gevoel van heimwee. Heimwee naar wat eigenlijk? Lange tijd wist ze dat niet. Ze voelde zich altijd een beetje ontheemd. Tot het moment waarop ze het dierbaarste in haar leven verloor.

“Het ergste in m'n leven was **het mooiste** dat me kon overkomen”

TEKST IVO VALKENBURG | BEELD ROB FRANK, EDDIE MOL EN MISCHA MUILAERT

In een lied kun je de hele wereld samenvatten. Je kunt zowel het verhaal als de essentie in een lied brengen. Zo bevat het lied ‘Altijd Heimwee’ de kern van mijn leven. Het gaat over wat mij bezielt. Je kunt het eenheid noemen, er zijn honderden namen voor, maar dat is wat me drijft.

Als kind had ik altijd heimwee. En ik wist niet waarnaar. Ik ben in 1950 geboren in Eindhoven, in een socialistisch gezin, als de middelste van drie dochters. Brabant was toen nog arm. Ik zie mezelf nog talloze keren op een muurtje zitten, vlakbij ons huis. Ik voelde die heimwee. In ons socialistisch gezin werd nooit over God gesproken. Maar Sinterklaas was heilig voor mij. Als de

rook uit de schoorstenen kwam, werd het gevoel van heimwee een beetje bevestigd. Sinterklaas zou binnenkort komen... Maar zodra hij weer weg was, kwam de heimwee terug. Misschien is dit wel wat ik ben gaan koesteren.”

**“ALLES IS VOLMAAKT.
ZELFS DE ONVOLMAAKT-
HEID IS VOLMAAKT IN
Z'N ONVOLMAAKTHEID”**

Lenny vertelt dat ze nooit op zoek is gegaan, maar dat alles altijd op haar pad kwam. “In de tweede klas van de lagere school leerde de juffrouw ons een driestemmig canon zingen. We werden in drie groepen verdeeld en zongen allemaal ‘Kom mee naar buiten allemaal’. Ik stond in de middelste rij en begon spontaan te huilen. Ik vond het zo mooi, al die verschillende klanken en hoe alles één werd. Zo harmonisch. Het was m'n eerste ervaring hoe muziek me raakte zonder dat ik er woorden voor kon vinden.”

GITAAR

“Ik was een levendig kind en klom in de hoogste bomen. Soms wist ik niet meer hoe ik eruit moest komen. Ik was vurig, voetbalde graag en werd vaak Pietje ge-

noemd. Tot ik op een gegeven moment iemand gitaar hoorde spelen. Ik werd geraakt door de klanken. Die verfijning, die nagalm. Ik vertelde mijn ouders dat ik de klanken zo mooi vond. Uiteraard verwachtte ik niets. We waren arm, zaten vaak in het donker omdat we geen muntje hadden voor de lichtmeter. Mijn vader, die schilder was, werkte hele dagen en alle avonden. Toch kreeg ik op mijn tiende verjaardag een gitaar cadeau. Een derdehands gitaar. Ook mocht ik op muzikles en om die lessen te betalen, schilderde hij bijvoorbeeld sierletters op de ramen van de muziekschool.

Na een jaar kreeg ik een betere gitaar. Ik speelde niet langer buiten, maar keerde naar binnen, en speelde op zolder, in mijn slaapkamer op mijn gitaar. Ik ontdekte dat als je je oor op de klankkast legt, je veel meer hoort. Die klank gaat naar binnen, het geluid dringt door je huid. Elke keer als ik een D-akkoord aansloeg, realiseerde ik me dat alle liedjes verborgen zaten in de abstractie van die ene klank.”

AUSCHWITZ

Op haar twaalfde bezocht Lenny als lid van een socialistische vereniging een Hannie Schaft kamp in Polen. Ze leerde er Poolse volksliedjes en bezocht Auschwitz. “Als jong meisje zag ik toen voor het eerst hoe zes miljoen Joden, zigeuners, homoseksuelen en mongoloïde kinderen waren omgebracht. Ik zag de barakken en alle koffertjes met namen en de enorme berg met haren. Ik kon het niet vatten, niet begrijpen waarom de mensheid tot zoiets in staat kan zijn.”

“Toen ik weer thuis was, werd me gevraagd om een solo te zingen tijdens een uitvoering van de muziekvereniging. Ik koos voor een Pools liedje, het werd m'n eerste succes. Ik merkte dat er iets was dat me boven mezelf tilde als ik geconcentreerd muziek maakte. Ik ging op zoek naar liedjes en vond een boekje met volksliedjes. Er stonden Hebreeuwse en Jiddische liedjes in. Ik wilde weten hoe je die teksten goed moest

“IN EEN LIED KUN JE DE HELE WERELD SAMENVATTEN”

uitspreken. Mijn vader kende iemand die Jiddisch sprak, een van de weinige Joodse mensen die in Eindhoven waren overgebleven. Van haar leerde ik de correcte uitspraak en zij verwees me naar iemand die Hebreeuws kende. Daar gebeurde iets onvergetelijks. Ik ging met het lied ‘Hoe mooi is het om als vrienden samen te zitten’ naar hem toe. Hij zette zijn keppeltje op en ik liep met hem naar de studeerkamer die vol met Hebreeuwse boeken stond. Ik kreeg kippenvel. Het kwam me zo bekend voor allemaal. Of ik het eerder had gezien. Het leek of hier mijn heimwee vandaan was gekomen.”

“Mijn muze gaat me altijd voor. De muze is voor mij je intuïtie, je inspiratie, je ingevingen. Ik ben altijd de weg van de muze gegaan. Het is de trekkracht van de ziel. Je hoeft niets zelf te verzinnen, niets zelf te bedenken. Het is er al.”

JOODSE MYSTIEK

“Ik wachtte ‘s avonds laat op de trein in Haarlem. Er stond een groepje onduidelijk, luguber aanvoelende mannen, die handtastelijk werden. Ik blufte van me af, maar kreeg klappen. Met als gevolg een gebroken neus. De KNO-arts in het ziekenhuis werd mijn eerste man. Een Israëliische man, de vader van m'n kinderen. Door m'n eerste huwelijk kwam het Jodendom in m'n leven en ben ik Joods geworden. Ik ben absoluut niet religieus in de zin dat ik geloof in een structuur van een geloof. Ik heb leren inzien dat elk geloof een poging is om het mystieke te vangen in wetten en geboden. Het zijn vaak hele mooie verhalen, waarin alle essentiële elementen zitten. Het Joodse geloof beteken-

Lenny Kuhr

Lenny Kuhr (Eindhoven 1950) wint in 1967 het *Cabaret der Onbekenden* en maakt later dat jaar haar televisiedebuut in het VARA-programma *Nieuwe Liedjes*. Ze wint vier dagen na haar negentiende verjaardag het Nationaal Songfestival in het Scheveningse Circustheater. Een maand later, op 29 maart 1969, zegeviert zij ook op het Eurovisie Songfestival in Madrid. Ze ontvangt in november 1969 de Zilveren Harp, een aanmoedigingsprijs die voor het eerst wordt uitgereikt. In 1974 krijgt ze een Edison en brengt ze bondscoach Rinus Michels een ode met *De generaal*, een variant op *De troubadour*. Ze wordt benoemd tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau (2007) en krijgt in 2017 bij de Buma Awards de Lifetime Achievement Award voor haar gehele oeuvre.

Haar nieuwste cd *Het lied gaat door* verscheen in 2019. Ter gelegenheid van het jubileum van de songfestivaloverwinning verscheen bij de AvroTros de tv-documentaire *Vijftig jaar troubadour*. In haar boek *Gekust door de Eeuwigheid* (ISBN 9789064164118) deelt ze haar persoonlijke levensreis naar een ruimer bewustzijn. Lenny Kuhr is getrouwd met Rob Frank, arts en haar manager (www.lennykuhr.com).

Kuhr deelde haar levensverhaal recent in het Inspiratiehuis Arnhem, een initiatief van Maria Mazarakis, programmamaker van het Inspiratiepodium Arnhem, waarop bekende en minder bekende mensen hun levensverhaal vertellen. Een programma dat voorafgegaan wordt met een ‘*soulsearching*’ van de sprekers. “Ik ga altijd op zoek naar de heilheid van de mens”, aldus Mazarakis, specialist in het ontrafelen van levensverhalen.

(www.inspiratiehuisarnhem.nl)

“PRAKTISEER WAT JE PREDIKT.”

Reinier Voet, Lenny Kuhr en Mischa Kool in Oosterbeek. Beeld Mischa Muijlaert.

de voor mij het zoeken naar de mystiek die erachter zat. De kabbala trok me erg aan. Het huwelijk heeft geen stand gehouden. Net na het behalen van een gouden plaat met ‘Visite’ keerde ik met twee jonge kinderen vanuit Israël terug naar Nederland.”

Lenny ontmoette schrijver Herman Pieter de Boer en ze werden een stel. Hij schreef de prachtigste liedjes voor Lenny en bracht de antroposofie in haar leven. “Vanaf die tijd kreeg ik bijzondere dromen en visioenen. Ik draag ze nog altijd in me mee, dieper zelfs dan toen. Ondertussen bleef mijn gevoel van heimwee maar aanwezig. Ik besepte dat ik de vraag zou moeten beantwoorden wie ik werkelijk was.”

Haar succes ‘Visite’ ging een eigen leven leiden. “Ik kwam in een commer-

cieel feestcircuit terecht en dacht op een gegeven moment: ‘maar dit is niet de bedoeling’. Ik bekeek mezelf als een soort toeschouwer. Van de een of de andere dag besloot ik om dit niet langer meer te doen. Ik wilde m’n eigen ding doen. Invulling geven aan mijn gevoel van heimwee. Uitdrukking geven aan wat ik echt belangrijk vind.”

STEMVERLIES

In 1993, op 43-jarige leeftijd, hielp een vrouwelijke leraar me met mijn zoektocht. Ik ging onder meer mediteren. Drie weken later verloor ik mijn stem. Het had niets met stembanden te maken. Het was iets diepers. Ik kon geen

klinkers meer zeggen. Geen lage tonen uitbrengen. Ik was niet meer te verstaan. Ik wist dat het geen verkoudheid was. Ik was bang, zo bang... Het was het ergste dat me kon overkomen. Wat bleef er nog van me over zonder stem? Wie ben je nog als je niet meer bent wie je meende te zijn? Het leek wel of ik afgesneden werd. Ook van de liefde. Alle inspiratie was me altijd via de klanken, via de stem, ingevallen. Dat alles viel weg. Na dagen van wanhoop kreeg ik een visioen. Een gezicht, met azuurblauwe ogen en een witte tooi keek mee aan. Voor mij was het een bemoediging. Ik kreeg meer visioenen. Het was de start van een jarenlang proces waar-

“JE MUZE, JE INSPIRATIE, INGEVING OF GEEST, IS
DICHTERBIJ DAN JE ADEM EN EERDER DAN JE VOETSTAP”

voor ik nu zo dankbaar ben. Het ergste in m'n leven bleek het mooiste dat me kon overkomen.”

ILLUSIE

“Ik wandelde door het bos en realiseerde ik me dat alles illusie was. Echt alles. Alles wat ik zie, wat ik heb en wie ik denk te zijn. Er kwam een enorme stilte in me. Tot die tijd was er hoop dat ik mijn stem zou terugkrijgen en weer kon zingen. Maar mijn leraar zei me dat dit misschien wel nooit meer zou gebeuren. Ik besepte dat ik louter en alleen op mezelf was aangewezen. De constructie die ik van mijn leven had gemaakt, spatte uiteen. Mijn imago, mijn naam, de foto's van mij, ik besepte ineens dat ik het niet was. Wel was er iets dat nog het beste valt te omschrijven als vertrouwen. Het vertrouwen dat zegt: laat je maar vallen. In het grote niets. In volstrekte overgave. Het bood me inzicht in wie wij mensen daadwerkelijk zijn. Dit was het waarnaar ik op zoek was geweest.”

“IK BEN NIET GAAN ZOEKEN NAAR DINGEN, ZE KWAMEN ALTIJD OP M'N PAD”

“In de moeilijkste periode van mijn leven, heb ik het inzicht gekregen dat je nooit uit de eenheid kunt stappen. Ook als ik een fout maakte of verdrietig was, dan voelde ik het illusionaire aspect ervan. Het diepe gevoel van heimwee heeft me uiteindelijk naar huis gebracht. Naar mijn innerlijk huis. Een herinnering die in de blauwdruk van onze ziel is geweven. Ik ben door het stof van deze aarde gegaan om het later weer van me af te slaan. Ik moest het trucje doorkrijgen om alle verlokkin-

gen van het leven te voorzien, de weg te leren kennen en de kaart van het leven totaal in zicht te krijgen. Dat wat je zoekt is dichtbij. Dichter dan je adem. Daar waar je hart is. Je muze, je geest gaat je altijd voor in een lokkende dans. Ze danst je en helpt je door angsten en patronen heen te breken. Je volgt die koers en dan ben je altijd thuis.”

“Het verlies van mijn stem nodigde me uit om niet langer vast te houden aan ideeën en patronen hoe ik het leven wilde hebben. We menen het zelf altijd zo goed te weten. Inmiddels heb ik geen enkel ideaal meer. Ik werk nergens naartoe. Ik denk niet na over waar ik morgen, volgend jaar of over tien jaar wil staan. Ik ervaar mezelf als een leeg vat en laat me vullen door het Goddelijke. Alles is volmaakt. Zelfs de onvolmaaktheid is volmaakt in z'n onvolmaaktheid. Niets wat tastbaar is, is perfect. Maar de perfectie straalt door alles heen. Ook door het gebrek. Door mij, door jou, door alles.”

‘Het lied gaat door’ werd uitgebracht op 29 maart 2019. Beeld Rob Frank.

INTENTIE

“De intentie is belangrijk, niet de reden. Zoals ik het ervaar, is er geen benoembare reden waarom je iets doet. Er is alleen intentie. De intentie van mij is om mensen te raken waar ze geraakt willen worden. Om hun bron te laten voelen. Zonder een van te voren door mij bedacht of gewenst resultaat. Mensen leven vaak ergens naar toe. Jammer, want dan heb je al een beeld van wat je wilt bereiken, terwijl je ook je muze, je intuïtie kunt volgen zonder bedacht doel. Als je de stroom volgt, ontmoet je de juiste mensen, weet je waar je ‘ja’ en ‘nee’ tegen wilt zeggen. Dit noem ik het stille licht. Het is er altijd. In pijn en in klatergoud. In het zoet en het zout. En in het weten wie te zijn.” ■